

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

5. De conjugatorum peccatis in materia luxuriæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

removeant, illos virtute, & implicitè intendunt. Ita Sanchez *ibidem*, & lib. 2. *disp.* 26. n. 25. in simili.

7. Expresse excludere finem multiplicandæ prolis: immò etiam cupere filios non procreare, veniale est; quia ex una parte jam implicitè remanent alij recti fines; & ex alia, nonnulla inordinatio est illi optare. Non est tamen mortale, quia tunc nihil Coniux ponit, ut supponimus: quod re ipsa obiter conceptioni prolis. Quod si ob bonum finem, v. g. quia pauper est, nec potest alere filios, illud optaret, ne veniale quidem esset. Qui non reddit debitum, ne prolem multiplicet, an peccet; Vide *max* n. 23.

8. Dices Thomas Sanchez lib. 9. *disp.* 9. tunc solum putat, non esse venialem culpam usum Matrimonij ob finem sedandæ concupiscentiæ, vel sanitatis tendendæ; quando non habet conjux alia media, quibus carnem sedet, vel sanitatem tueatur. Responde: At Emmanuel Sà v. *Debitum conjugale*, n. 5. cum aliis apud Sanchez *ibidem* d. 19. n. 2. putat absolute hos duos fines semper liberare conjuges ad omni culpa. Confirmo, quia nolo obligare Fideles, qui humano modo solent operari, & non metaphisico, ad speculandum, quodnam medium sit aptius ad tentationes superandas; satis habeant, si eligant illud quod est aptum. Adde conjugi uxorato, convivente domi uxore (quare per fugam vincere non potest, quod omnium optimum remedium est in hac materia) immò & ad filios procreandos intento, satis difficilia esse alia media ad sedandam concupiscentiam. Ita Layman lib. 6. *tract.* 10. p. 2. c. 4. n. 2. Simile quid de sanitate; cum enim obvium habeat hoc remedium, nolo eum obligare ad alia conquirenda.

9. Denique cum, qui ex sola delectatione petit, vel reddit debitum, peccare solum puto venialiter. Ita Pont. lib. 1. *de matrim.* cap. 21. n. 6. Quare cum apud aliquem legis, (Non peccat Coniux, qui alteri ob delectationem petenti reddit debitum) ita Cœlestinus Sueffionensis in *comp. theol. moral.* r. 2. c. 30. sic interpretatur: Non peccat, qui alteri ob delectationem petenti, ipse reddit, ut suæ obligationi satisfaciatur.

10. Dices: Cur non sequimur Io. Sanch. *disputat.* 23. n. 25. qui contendit finem solius delectationis in Conjugatis, nec seccatum quidem esse veniale, sicuti non est pulchrum prospicere Campum, fragrantem Rosam odoratum ob voluptatem admoveat, suavi melodiae liberas aures dare? Respondeo; Ideo illum in hoc non sequimur, quia saltem in praxi, ad quam tendit semper nostra Doctrina, in re tam lubrica, qualis est luxuria, adest communiter, in volente solum delectationem, periculum labendi in excessum, nimis eo voluptatis fini adherendo; qui excessus in re, quomodocunque concessa, semper culpa venialis est, veluti excessus cibi, potus, &c. ut explicat idem Ioan. Sanch. *ibidem* ex quibus verbis.

11. Atque hic obiter nota, propter eandem rationem dictam num. 9. ibi (ut sua supplicationi satisfaciatur) fieri, ut quamvis peccet is, qui petit habens fortè Votum Castitatis, vel qui petit cum affinitate post matrimonium contracta ex incestu, altero conjuge non consentiente; tamen non propterea peccet is alter conjux, qui legitime reddit, potest siquidem, licet non teneatur. Ita Castro Pal. *disp.* 3. *de matrim.* p. 4. §. 10. n. 6. & 7. pravus enim ille finis, & vinculum illius affinitatis se tenentis solum ex parte petentis, & non ex parte actus, nequit commaculare ipsum actum reddentis debitum ex obligatione iustitiæ. Nonnulli hic addunt, debere conjugem non reddere, quando id non est illi incommodum, id quod dicunt, ne cooperetur conjux sine ulla causa cum peccato alterius, quod facile posset evitare. Sed certè in praxi vix invenies non adesse ejusmodi incommodum; semper enim adest timor, ne alter, qui iam copulam appetit (nam propterea petit) ægrè ferat se repelli, & ne enascantur discordiæ.

12. Dixi (legitimè reddit) si enim post initum Matrimonium appareret aliquod impedimentum dirimens, per quod ij conjuges legitimè non sunt, reddere certè

non posset, quia tunc esset fornicatio, non verò copula maritalis, & malitia se teneret ex parte actus, solum ex parte petentis. Rursus, si, qui Votum Castitatis non habet, petat debitum ab eo, qui tale votum habet, vel ab eo, qui contraxit post matrimonium prædictam affinitatem ex incestu (quæ nunc, solum contrahitur ex copula cum consanguineis in primo, vel secundo gradu sui conjugis) potest quidem, ut dictum est, petere, quia non privatur jure suo; & ille à quo petit, potest, & tenetur reddere, ne ipsum dicto jure privet; ut non potest reddere in priori bimestri Matrimonij, tunc existente altero conjuge adultero. Ratio est, quia tunc alter non obligatur reddere ex obligatione iustitiæ; unde non habet caput, quo excusetur à cooperando cum peccato petentis.

13. Intencio. Conjuges habentes ex intentione copulam, ut haberent etiam si conjugati non essent, vel tunc cogitando deliberatè de alia, vel optando turpiter aliam, vel suam esse aliam sibi non conjugatam peccant mortaliter. Ita S. Thom. in 4. d. 3. q. 2. ad 3. apud Sanchez *de matrim.* d. 1. n. 3. Nav. cap. 16. n. 23. Bon. *de matrim.* q. 4. p. 6. n. 6. quia sic, per delectationem motuam tenderent in eam, quæ re ipsa non est sua: quam doctrinam sic limitat Sanch. l. 9. d. 17. n. 6. Si delectatio hac conjugis in muliere respiciat, sed in sola pulchritudine viri, aut femine alienæ, perinde ac posset in cogitatione arboris pulchre delectari, vel sic, ad actum conjugalem excipitur: nullam inde lethalem culpam cum delectatio in nullo turpe objectum feratur, & ad honestum finem dirigatur. Non tamen est hoc aliter permittendum, sed valde dissuadendum ratione periculi. Hæcenus Sanchez, Quia ratione delectationis copula præterita, futura, vel conditionata, dicam suo loco lib. 10. c. 4. §. 5.

14. Effusio extra vas. Peccat mortaliter mulier, quæ suscepto semine se erigit, vel mingit, & sic velit conceptionem impedire. Ita Sanchez lib. 9. *disp.* 21. n. 3.

Velit dicere; nam quia matrix semper retinet multum seminis propter vim retentivam, quam pollet, re ipsa non impedit, licet multum noceat: Ita Belloch. *de castitate servanda*, p. 2. q. 4. n. 365. peccat nihilominus ex illo pravum animo, quare si hic desit, sequere ob alios bonos fines erigat, vel mingat, culpa saltem gravi vacabit. Huc facit quidam casus, quem afferam non multò post c. 7. §. 1. n. 3. Fagundes in *dec.* l. 2. lib. 6. cap. 3. num. 50. ait non peccat feminam se invertentem post copulam, ut semen foras eiciat, ne concipiat; quando aliqua causa rationali excusat, v. g. periculum mortis in partu, aut labor magnus, & magnum detrimentum in detinendo. Sed certè nulla ratione est audiendus: quia impedire generationem, est ex se intrinsecè malum.

Dices; Sanchez alios cit. lib. 2. *de matrim.* d. 22. num. 17. docet sponfam per vim oppressam à sponso ante bimestre, posse semen in continentia statim expellere: & idem diceret de quacunque femina vi oppressa, quia (inquit) tunc reputatur mulier se defendere: sicut enim suam rem defendere reputatur dominus quando statim rem à fure subreptam sibi reassumit: Sic, si femina statim semen furtivum eiciat, adeoque generationem impedit: Ergo impedire generationem non est intrinsecè malum, quia si hujus generis esset, Sanchez non potuisset dicere in prædicto casu licere.

Respondeo: Hanc Doctrinam Doctissimi Sanchez meritò non admittimus: tum à posteriori, quia sequeretur hoc ipsam, nempe licere generationem aliquando impedire: tum à priori, quia femina potest quidem se defendere omnibus aliis viis, non verò quando adest damnum tertij innocentis: ut in casu nostro adest damnum prolis. Sicuti nec dominus posset sibi rem suam statim à fure repetere cum directo damno innocentis aliqujus tertij. Cætera vide apud Texedam in *Theol. moral.* l. 2. l. 4. §. 1. n. 124.

15. Peccat item Maritus, qui copula incepta, desistit seminando, quando uxor jam seminavit. At si hæc non seminavit, poterit, ex Dian. p. 3. r. 4. ref. 204. c. 223. Sanch.

Sancti. 19. diff. 19. n. 3. de ejus assepsu se retrahere, modo
non sit periculum pollutionis extra vas, id tamen magna
causa cautela? quia irrita jam utriusque natura,
facilis est alterutris feminatio extra copulam, quod
probat Leander de Sacram. t. 2. tr. 9. diff. 25. q. 15.

16. Illud concedit Præpositus in 3. q. 74. art. 10.
ubi. 1. apud Dian. p. 6. tr. 9. res. 37. si vir ob morbum,
autem causam copulam interrumpat, si deinde sequatur
pollutio extra vas ab ipso nequaquam intentat, nec adfit
periculum consentiendi, non esse saltem mortale, quia
tunc ea sequitur contra voluntatem ex opere licito.
Nam propter eandem rationem iudicant merito non
nulli fornicantem posse, atque adeo debere extrahere
a copula incepta, etiam post semen a fornicante
emissum, nam recedendo ab illa recedit a peccato, quod
semper est licitum, immo debitum, quare, si sequatur
pollutio, sequetur ex opere licito, & præter intentionem,
consensumque. Lege Less. l. 4. c. 3. dub. 7. n. 55. Sanch. lib. 9.
c. 1. num. 7. docentem esse probabile licere, immo regeri
fornicantem ad prosequendam copulam, quando fecerit
jam seminavit, vel inevitabiliter seminabit, contra
quod agit Averfa citatus, & exceptus à Diana p. 9. tr. 8.
res. 37. p. 6. res. 37.

Quod dixi concedi à Præposito, est enim dislin-
guendum. Vel enim primum, Vir consulto commissit
cum vxore, volens propter morbum non seminare,
prævidens tamen futuram pollutionem extra vas; Et
in illo modo est approbandum, quod tamen videtur
approbari à Diana p. 6. tr. 6. res. 37. Ratio mihi manifesta
est, quia nonquam licet procurare pollutionem, seu dis-
missionem seminis. Sed quid est magis id procurare quam
commissit cum muliere; animo se retrahendi, quando
parata est irritata satis ad seminandum? Sane commissio
hæc magis est procurativa seminis, quam sit qualibet
contractio genitalium, manibus, vel quolibet instrumen-
to facta. Id tu dixeris, conjugem dare operanti rei li-
cite? Verendorum tactus aliqui sunt probabiliter licite
comparatis extra periculum pollutionis; non vero ta-
ctus valde impudici, ut est contractio, & motus co-
itatus: quia tunc id non est solum tangere, sed ipsam
met procurare pollutionem, ut dicitur mox n. 55. & 56.
Multo ergo minus licet hæc commissio, seu copula
inchoata.

Vel secundò, Vir commissit cum vxore animo
legitimè seminandi intra vas, sed interim incidit re-
pentina alicuius inexpectati morbi accessio subitus
tunc motus, subita rixæ, &c. & tunc se retrahat, & id
approbare solum potuit præpositus) quemvis prævi-
deat futura seminis dispersio, sed non intendatur, tunc
cum vere per accidens, & extra intentionem sequitur
pollutio.

17. Duo supersunt hic explicandi: Primum sic
propono: Vxor quædam satis frigida, minuscule vene-
rea aliò cogitationem vertebat, dum vir eum ea congre-
dissebat, unde fiebat, ut ipsa non seminante, seminare
dumtaxat Maritus: quò illam peccato dampnabis? Res-
pondeo, nullo condemnat Præpositus in 3. part. quest. 6.
c. 4. num. 55. lege Dianam p. 4. tract. 14. res. 37. quia semen
mulieris valde probabiliter nec activè, nec necessariò
ad generationem concutitur. Præterea, si illam condem-
naret, etiam reas efficeret vetulas, sterilesve ingredien-
tes cum viris validis, & fetacibus. Propter eandem ratio-
nem nonnulli rectè docent, mulierem non obligari ex-
pectare viri seminationem, & item, ubi vir seminavit,
posse ipsam suam seminationem negligere. Ita Thom.
Sanch. lib. 9. d. 17. num. 6. Convertere denique animum ad
alia, ne natura exciteretur, licet potest vxor. Ita Martin.
des. Ioseph. apud Dian. p. 10. tract. 13. res. 4. fin. huc enim
obligationi sufficienter satisfacit, si viro vsum sui corpo-
ris ipsa præstet.

16. Secundo quid contra? Potestne licet vxor post-
quam seminavit vir, membrumque retraxit (nam illum
obligare non possum, ex Sanchez ibid. n. 9. ad expectan-
dam, ut post seminationem suam, seminet mulier, licet

expectare possit, si velit) potestne, inquam, se ad semi-
nandum manibus adiuvere? Respondeo, licet aliqui ne-
gent, ut Rodriguez in summa p. 3. c. 88. n. 4. Castr. Pal. d. 3.
de matr. p. 4. s. 3. num. 6. Texeda mox citandus, tamen cum
Sanchez ibid. d. 17. n. 12. licet id in Editione Lugdunensi,
anno 1621. sit expunctum (inclinat Diana p. 2. tr. 17. re-
sol. 58. Lessias lib. 4. c. 3. dub. 7. n. 55. & dub. 14. n. 94. alit-
que ab eodem Dian. ibid. citati; quamvis idem Diana
contrariam sententiam amplexus deinde fuerit, ex Texe-
da p. 9. tr. 8. res. 37. p. 10. tr. 13. res. 42. probabiliter pu-
to licere modò sit continuò, & immediatè. Ratio est;
tum quia est probabilis etiam illa sententia, quòd semen
mulieris multum conferat ad generationem; tum quia
nimis durum esset, irritam naturam velle compescere;
idque non raro, quia mulieres sunt viris frigidiores,
tum denique, quia illa mulieris seminatio, in eo casu
complementum est præcedentis actus maritalis. Quibus
rationibus conatur respondere Texeda adductus à Dia-
na d. res. 51. sed illæ responsiones, vel mediocri Theo-
logo proliquantum frigeant.

Nec minus friget ratio Castro Palai loco citato, quam
contra sententiam Sanchez affert. Coniugibus (ait) ea co-
pula licita est, per quam efficiuntur una caro: at mulier
per illam effusionem non videtur fieri una caro cum viro,
suprà ab ea separato; ergo, &c. Hæc ille. Sed merito (sa-
pientissime vir) dixisti (non videtur) nam Maritus, &
vxor non sunt una caro, per externum illum tactum
corporum, qui videtur; sed per commistionem semi-
num utriusque, quæ non videtur. Vnde colligo prin-
cipium Castro Palai, sententia Sanchez valde favere;
sic: Ea copula (dicit merito Castro Pal.) licita est Coni-
ugibus, per quam efficiuntur una caro: subsumere po-
test Sanchez: sed sunt una caro per commistionem se-
minum; ergo, &c.

Nonnemo benignius aliquid doctrinæ à nobis ha-
ctenus traditæ concedit. Docet enim etiam ipsum Vi-
rum licetè posse tunc suis manibus adenda vxoris con-
tractare, ut ipsa seminet; quia id (inquit) non est nisi
licitam copulam perficere: Ita Bancius, Leander, Mar-
tinus de S. Ioseph, quos citat, sed reprobat Dian. part. 10.
tract. 13. res. 42. quod tamen, an sit probabile, expen-
dant alij.

19. Illud difficile erit Vxori Diximus n. 4. eam posse
reddere, & petere debitum à viro, qui in fine copulæ
solet membrum extrahere, & extra vas seminare. Iam
si ipsa Vxor in eo casu non seminavit, irritatæque satis
est, poteritne se provocare ad seminandum? Respon-
deo: Neutiquam id concedo: solum si sequatur suo
naturali fluxu sin. consensu seminatio, ipsa non erit
in culpa. At, si se provocet, quæ ratione à culpa li-
berabitur? Semine enim Viri in utero non existente,
suum semen non emitteretur ad generationem adiu-
vandam, sed ad libidinem explendam. Huic ego non
mulieri auctor sum, ut nec petat, nec reddat, si id in-
conveniens imminere prævideat; potest enim non redde-
re, & consequenter debet non peccare hoc periculo
imminente; ipsa enim ad hanc redditionem ea circum-
stantia infectam nunquam se obligavit.

20. Debitum copulæ Coniugi non adultero, quamvis
excommunicato ex Castro Pal. de matr. disp. 3. q. 4. s. 10.
seriò petenti etiam semel negare, vel differe coniu-
gale debitum, per se mortale est, ex triplici capite, ex
eodem ibid. s. 1. num. 5. contra Pont. lib. 10. de matr. cap. 2.
num. 2. dicentem semel, aut iterum negare non esse
mortale, idque etiam dote non soluta, ex Sanchez lib. 9.
de matr. disp. 5. num. 1. Quia coniugi negatur, quod
suum est, Quia ex negatione exoritur discordia;
Quia ferè semper adest periculum incontinentiæ in con-
iuge petente. Sunt tamen huius rigoris, ordinariæ
exceptiones decem.

12. Prima: Quando precibus, & blanditiis vir petis
vel ita remissè petit, ut facile desistat. Ita Corneio, &
Ochag, apud Dian. p. 5. tr. 5. res. 14. & tract. 14. res. 37. fin.
tunc enim non videtur graviter offendi ex negatione

nam etiam quando solis precibus petit creditor debitum pecunie, cum possit serio, iudicatur non ferre graviter dilationem solutionis, semper intellige, si absit periculum incontinentie, & nisi ex verccundia quis non auderet aliter exigere.

22. Secunda: quando eodem sermone petulo, raro Vxor deneger. Ita idem *ibid.* Quare si quinquies soleat Vir petere in mense uno, potest vxor semel non correspondere, ut etiam potest matutine petitioni sero ad vespas debitum reddere. Ratio vtriusque dicti est, quia non existente incontinentie periculo in petente, levis vtraque dicta negatio iudicanda est. Quid si nimis crebro vir petat? Respondeo: sane negare licet potest, si absit incontinentie periculum: quia mulier ad ordinatum, communemque modum se obligavit non ad superfluum, quale tamen sit istud superfluum, difficile est dimetiri; nec alio modo, nisi iudicio prudentis, spectata etate, viribus, sanitatis conjugum expendendum.

23. Tertia: quando confux negat ob multitudinem proliis, quam sustentare nequit: Ita Sotus contra Navarr. apud Laym. lib. 5. tr. 10. p. 3. c. 1. num. 16. Contra Castro Pal. c. 5. 10. num. 9. Sicut enim in aliis debitis magna incommoditas excusat a solutione, ita hic. Semper tamen, ut nimis saepe dictum est, secluso periculo incontinentie. Quo item secluso, posse Conjuges convenire, ut non exerceant copulam, ne onerentur filii; mihi dubium non est.

Hinc insurgit nova questio, An possit quis negare debitum propter ferorem oris sui conjugis, hæc enim magna incommoditas est.

Respondeo, non posse. Primo, si factor non est magnus. Secundo, si aliquibus remediis, puta odore apud se vel conjugem assumpto, vel iterata ablutione vinci illa maleolentia possit. Tertio, si aliquo tempore malus odor, cessante fortasse infirmitate, deferbeat. Posse autem, si factor est notabiliter gravis, nec vilo modo, vel tempore vinci queat, immo tunc, etiam separationem tota fieri posse, docet Banci in *singul. casu*, de quo casu in terminis a nullo Doctore fuisse disputatum, *ibid.* affirmat.

Ratio allata doctrinæ esse potest, quia in prioribus tribus casibus difficultas non esse tanta supponitur, quæ possit vincere obligationem debiti, quam contrahunt conjuges in contractu matrimonij. At in ultimo casu, cum supponatur magna difficultas, non præsumuntur conjuges vsum matrimonij cum tanta difficultate (quæ moralis impossibilitas vocatur à Theologis) promississe.

Confirmatur, quia docet Sanchez lib. 9. de matr. d. 24. num. 21. circa fin. non teneri sanum conjugem reddere debitum conjugi, qui incidit in lepram, etiam secluso periculo contagij, quando accessus est satis difficilis, ac moraliter impossibilis ex nausea talis morbi, assertaque Cardinale dicentem, non compelli conjugem ad debitum reddendum, quando ob lepram nimius horror insurgit. Sed eadem nausea militat in casu, de quo loquimur. Ergo. Quando factor fuit cognitus ante initium matrimonij, mox dicam.

Quid, si conjux malè olens patiat morale periculum incontinentie? Respondeo, nec tunc in ultimo casu prædicto obligari conjugem alterum, ad reddendum. Ratio est, quia lex charitatis non obligat cum tanto incommodo proprio, saltem quando necessitas spiritualis proximi non est extrema, nec gravis, quemadmodum non est hæc, cum conjux malè olens suis stimulis impuris, possit aliis remediis occurrere: lege *n. sequentem*.

24. Quarta: Quando negat propter rationabile periculum, suæ salutis, ut si ipse sit febri oppressus, vel conjux alter sit morbo contagioso affectus, vel post cibum, vel balneum assumptum, &c. Ita Sanchez lib. 9. de matr. disp. 24. per totam. An vesd tunc, quamvis non obligetur, possit nihilominus licitè reddere? Distinguendum est: Si est periculum vitæ, non potest, quia nemo est Dominus suæ vitæ. Si est solum periculum

longi morbi; ut Gallici, lepræ, &c. licet non obligetur tamen potest: quia in his morbis, quamvis diuturnum sed non ad mortem tendentibus præcedat Matrimonij amor, atque evitatio periculi incontinentie in vique conjuge.

Vxor semper nitens factus mortuos, an possit reddere, & petere, & posito quod possit (ut certe potest) an neatur reddere, diserte habes apud Sanchez lib. 7. de matr. d. 102. n. 8.

Sed quid, si sit periculum incontinentie, obligatur tu tuo sanitatis periculo conjugis copulam tunc concedere? Respondeo: non obligaris: Ita Coninch. Laym. alique apud Castro Pal. disp. 3. de matr. p. 8. §. 10. n. 4. Præposit. 3. p. quæ 6. de matr. dub. 5. num. 14. quia alia via consulere potest Coniux.

Quando lepra præcessit matrimonium, & à te facta cognita fuit, tunc ex Sanchez. *ibidem* debet reddere, & ejusmodi periculo longi morbi consensum legitime præbuit, & commune est omnibus passionibus, unde delegatur vitium rei, ita obliget contractus, sicut si vitium abesset; Idem igitur erit in præcedenti casu de factor, si illius consensu fuit, nisi sit tantus, sive factor, sive horror ex lepra, ut physicè te inhabilem reddat ad copulam, *ibidem* notavit Sanchez.

25. Quinta: In primo bimestri, post initium Matrimonij verbis de præfenti, non obligantur Conjuges reddere debitum, quo consummatur Matrimonium, quod per sacros Canones *c. ex Publico, de comm. conjug. in l. duobus mensibus*, dum est Matrimonium solum tantum & non consummatum, possunt deliberare de Religione assumenda, lege Sanchez lib. 2. de matr. disp. 22. Quod certi sint, se nolle esse Religiosos, adhuc non obligantur reddere. Ita Præp. in 3. p. q. 3. dub. 6. n. 47. apud Dian. p. 4. ref. 133. favet Sanchez loc. cit. num. 16. contra Coninch. de Sacram. d. 26. dub. 4. concl. 2. num. 46. quia ille animus non tollit jus, quod habent in toto eo bimestri; quod quidem jus datum fuit absolute, licet propter illum transierim finem deliberandi. Post consummationem matrimonij quocunque tempore factam, semper debet de reddere oportebit; quia non est amplius Religio locus.

26. Sexto Possit licitè Conjugem negare debitum petenti ante benedictiones Ecclesiæ, notant probabiliter aliqui. Ratio est, quia probabilis censetur opinio: docet copulam conjugalem ante dictas benedictiones, peccatum esse veniale: hoc ergo velle evitare, non se copulandum, licebit conjugi.

Petenti verò ante denuntiationes, (si quando matrimonium ante illas contractum de præfenti rite fuit) multo certius est posse debitum denegari: quia consummatum matrimonium raram, non promissis denuntiationibus, esse mortale ex Tridentino colligit probabiliter Sanchez lib. 3. de matr. d. 11. n. 3. alique apud ipsum. Velle autem mortale peccatum evitare, non licet solum, sed debet. Non inficior interim alios putare non esse mortale, quando certi sunt conjugati nullum inter se adesse dirimens impedimentum: nam propterea ij sequenti hanc opinionem, possent sine peccato copulari. Ita Sot. Ledesma, Rod. alique, quos cit. Diana p. 9. tr. 8. ref. 19.

27. Septima. Ei, qui emisit Votum Castitatis, & ei, qui contraxit Affinitatem cum suo Coniuge ex incestu, potest alterum Conjugem negare debitum, innui *supra*, n. 12. Sed adverte, si tu consensisti Voto, vel incestui, non solum te non teneri reddere debitum, sed nec posse petere, quia per consensum datum ad votandum renuntialisti iuri petendi. Ita Laym. lib. 5. tr. 10. p. c. 3. n. 12. & 15. fin. & per consensum ad incestum, incurristi etiam tu ex Sanchez lib. 9. de matr. d. 27. n. 3. in penam non petendi debitum ut *ibid.* insinuavi.

28. Octava: Non peccare Vxorem nolentem reddere debitum, dum ipsa est in suis menstruis, probabiliter docet cum aliis Bonac. de matr. q. 4. p. 6. n. 10. quia tunc esset peccatum veniale copula, ob difficultatem retentionis feminis, &c.

in locis Deo deputatis hæc turpia, quamvis aliàs licita perpetrari. Non inficior tamen, à iusta causa posse peccatum excusari. Sola autem hæc est, periculum incontinentiæ, quo fortè laborent Coniuges, si in loco Sacerdotii sint conclusi per longum tempus, puta vnum mensem ex Sanchez, lib. 9. matr. d. 15. num. 12. quindecim dies ex Lessio lib. 4. cap. 3. d. 12. num. 86. decem dies ex Fagundez, præc. Eccl. 2. lib. 4. cap. 4. num. 21. quatuor vel quinque dies ex Suario, quem citant Fagundez ibidem, & Diana part. 1. tract. 7. resol. 19.

Tactus, & his affinitas inter Coniuges.

41. Tactus partium honestarum, vel inhonestarum aspectus eundem, turpiloquia, morosa cogitationes duplici modo exerceri inter Coniuges possunt. Altero, sine pollutionis periculo, de quo prius agam; altero, cum ejusdem periculo, de quo posteriùs.

Tactus, cum pollutionis periculo.

42. Omnia num. 41. prædicta inter Coniuges licita sunt, si fiant vel ad se præparandos ad copulam, vel ad vitandam incontinentiam, vel ad ostendenda amoris legitima signa: At sunt venialia, si dumtaxat ob voluptatem, five quæ nascitur ex ipsa finali copula ad quam hæc tendunt, quamque imaginariò Coniux absens sibi præsentem facit; five quæ nascitur ab ipsidem dictis actibus, abstrahendo à copula. Ita Thom. Sanchez lib. 9. de matr. d. 14. per totum. Ita Sanchez d. 11. num. 26. Fill. tom. 2. tr. 30. cap. 9. num. 195. lege Dian. p. 3. tract. 4. resol. 225. Ratio prioris dicti est, quia, sicuti Matrimonium licitum reddit copulam; ita ea omnia, quæ naturæ suæ five implicitè, five explicitè, ordinantur ad illam; ita ut Coniuges, si osculentur invicem pudenda, sine dicto periculo pollutionis; licet acriter reprehendantur, non tamen damnentur de mortali à Filiiucio. Si digito, vel si genitalibus tangant. Vir partes præposteras, vel os Vxoris; jam diximus à num. 31. Rationem posterioris dicti diximus num. 10.

43. Dux sunt hinc difficultates, Prima an idem sit, quando Coniuges sunt impediti, nec copulam exercere possunt. Respondeo esse bene distinguendum. Si enim impedimentum est extrinsecum, ut, v. g. ob infirmitatem, vel absentiam, non datur illis Matrimonium uti, vel si alter, aut etiam uterque coniux affinitatem contraxerunt ex incestu post Matrimonium initum, quando Coniugi incestuosus interdicitur sola petitio copulæ; vel si sunt in loco publico, ubi solum illicita sunt copula, & tactus, modo superius dicto; Si, inquam, extrinsecum est impedimentum, possunt ea omnia, ut modò diximus exercere, si absit pollutionis periculum. Ratio est, quia per illud impedimentum extrinsecum non tollitur jus Matrimonij, quod dat licentiam jis omnibus actibus. At si impedimentum est, ut ita dicam, intrinsecum hoc est tollens jus ad maritales actus, ut si superveniat scientia de invaliditate matrimonij, vel Coniuges voverint integram Castitatem; (nam si solum partem, ut, verbi gratia, voverint non petere debitum, cætera non essent voto subiecta, quare exerceri licitè possent) tunc illa omnia essent prohibita. Ratio est, quia ideo conceduntur, quia ordinem implicitum, vel explicitum habent ad copulam maritalem; sed nunc illa vel non habent ejusmodi ordinem, vel per votum promissum non habere; ergo &c.

44. Sanchez ibidem num. 24. Castro Pal. tom. 1. tra. 2. disput. 2. part. 10. §. 3. num. 14. docent, dubium de matrimonij valore non posse exercere prædictos actus; quia tunc, nec potest actum Conjugalem. Sed quia Nos supra lib. 1. in decalog. cap. 3. §. 7. v. Matrim. num. 3. diximus dubium de validitate matrimonij non semper cadere de sua possessione; ideo hinc consequenter diximus tunc non esse illicitos eos actus, de quibus loquimur; esse tamen illicitos, quando cadit, quem locum, recole, Quod

si aliquando in dicto matrimonio dubio propter vxoris possit Coniux reddere? cum non possit petere non potest tamen licite eos actus, morosæque cogitationes admittere, quæ non consequuntur, nec ratiocinantur ad debiti redditionem; quia illa non sunt necessaria ad jus alterius.

45. Secunda difficultas. An Coniugatus licitè possit ipsum turpiter libidinosè tangere, vel aspicere, vel re propter voluptatem, sed sine periculo pollutionis. Respondeo non pauca docent, id solum veniale, licet est ejusdem morosa delectatio de copula cum Coniuge absente. Ita Thom. Sanchez lib. 9. matr. disp. 44. num. 1. Præp. & Hurtad. apud Dian. p. 4. tract. 4. resol. 137. Ratio est, inquit, quia nisi alius malus finis expressè intendatur quicunque tactus voluptuosus Coniugatus, non refertur ad copulam, quæ ipsi jam licita est: ex malo enim capite probatur, quod ij actus debeant esse cum Coniuge; satis est, ad vitandum mortale, si sint ad Coniugis, id est, actualiter conjugati. Alij nihilominus putant esse mortale; quia intrinsecè malum est, vi proprii corpore ad explendâ secum libidinem. Ita Thom. Sanchez. disp. 21. num. 26. Diana part. 2. tract. 17. resol. 37. p. 3. tract. 4. resol. 215. & p. 4. tract. 4. resol. 137. Et denique part. 9. tract. 8. resol. 31. adducens Dicastillum trahentem ad se Vasquez, & iterum ibidem resol. 44. Vtrumque probabilè.

Tactus, & c. cum pollutionis periculo.

47. Præmittendum est primò, Pollutionem voluntariam ex se semper esse prohibitam, idque jure naturali. Ita Thom. Sanchez lib. 9. d. 17. num. 15. Lessius lib. 4. cap. 4. dub. 14. & passim: cuius veritatis ea ratio potissima solè affertur, quia si esset licita impediretur vsus conjugij, nec necessarius in mundo: quandoquidem homines ea sola voluptate essent contenti, nec Coniugis vacarent. Additur: Si fornicatio esset jure naturæ verita, multò magis pollutio, quæ prodigitur semen, impedireturque generatio. Vide quæ dixi cap. 3. §. 2. n. 3.

46. Hinc directè velle, vel procurare pollutionem extra matrimonij vsus, esse mortale certum est, & expulsum, de qua infra, si loco, c. 7.

At indirectè, id est, velle causam, ex qua prævidetur futura pollutio, sed non intendatur, (si enim illam intendere, jam directè velles, & certò peccare mortaliter) maxime est in questione, An & quod peccatum sit?

De causis Pollutionis.

48. Præmittendum ergo est secundò, causam pollutionis duplicis generis esse posse. Primò notabiliter, & per se influentem in ipsam. Talis est, verbi gratia, vehemens cogitatio, & diuturna de fornicatione concubitu, voluntariè à calido invene assumpta. Secundò per accidentem, & leviter influentem, ex qua scilicet causa nec semper, nec frequenter sequitur pollutio: talis est cibus, & potus etiam superfluous. Cibus enim influit, quidem per se in nutritionem, ac satis per accidentem, & infrequenter pollutionis est causa. Ita Thomas Sanchez lib. 9. disp. 41. per totum.

49. Ex dictis communis jam nunc Doctorem relatio universalis hæc est, pro solutis. Quoties das operam alicui causam, per se notabiliter influentem ad pollutionem, five in vigilia, five in somno contingente, toties peccas mortaliter, si illam prævidisti, licet expressè non intenderis. Ita ex Sanchez ibid. Vasquez, Salas, Henriquez, Lessius, Filiucio, aliisque apud Dian. part. 2. tract. 15. resol. 31.

Excipe, nisi necessitas te cogat actionem exercere, ut verbi gratia, moderi partibus venendis. Quoties vero sine necessitate, vel rationabili utilitate das operam causam leviter, & per accidentem influentem in pollutionem, etiam si illam prævideris, toties solum peccas venialiter. Ratio horum est, quia si causam leviter influentem ponis,

momentanea, v.g. cogitatio deliberata de habenda puella, vel tactus ex se levis manus cum eadem deliberatione, & consequenter mortalis, potest dici esse causa notabiliter influens in pollutionem, quamvis in vigilia occurrentes multo minus in pollutionem contingentem nocte in somnis, quæ tam longè distat à prædicta cogitatione, vel tactu habitis die in vigilia. Rarissime enim ex illo tam brevi pravo affectu, vel tactu sequitur, vel nocturna vel diurna pollutio. Qui ergo ex iis prævideret pollutionem, sed non ingenderet, non daret causam pollutioni, & consequenter non peccaret peccato contra naturam in causa.

52. Quoad causas excusantes; illæ sunt, quæ bona fide apparent necessariae, viles, convenientes, imò & commodæ animæ, vel corpori. Ita Thom. Sanchez ibidem, num. præf. 4. & 5. Quod satis sit merum commodum ad omnem etiam venialem culpam tollendam, invenies clarè apud Io. n. Sanchez. loc. cit. num. 5. in iuncto n. 12. & apud Dianam. part. 1. tract. 15. ref. 21. ibi: Et hoc etiam verum est, ubi nec necessitas, nec causa utilis adest. Fill. Sanchez. Hæc Diana.

Hinc potius, cibisque, etiam ad eos gustandos; studere, audire Confessiones, feminis cautè, vel etiam amicaliter, sive prava intentione loqui, cubare tali situ in lecto ob suum commodum, equitare ad negotiandum, vel ad recreationem: amplexus, & oscula iuxta morem patriæ, ne inurbanus videaris, mederi verenda alienius, & similia habentur causæ satis excusantes. Ita Navarr. in manuali, cap. 16. num. 8. Addit Thom. Sanchez, lib. 9. de matrim. disp. 45. num. 9. & disp. 17. num. 19. Io. Sanchez. disp. 21. à num. 29. verendorum pruritus, vel ex morbo, v.g. scabie, vel ex pulicibus, vel similibus ortum, manibus, sine intentione impuræ libidinis fortè consurgens, solare. Sed hoc de pruritu, inuenio deletum apud Thom. Sanchez in editione Lugdunensi anni 1621. quamvis non desit in aliis editionibus. Et Io. Sanchez, loco citato, num. 36. testatur fuisse à tota Univerſitate Complutenſi decretum, ut hæc doctrina Thom. Sanchez, intacta servaretur. Denique excusatur etiam Bonacina, de matrim. disp. 3. part. 10. num. 8. puellam sua pudenda lavantem, ad purgandum fetorem.

Quando ergo in aliqua actione ex dictis prævideatur pollutio, si adsit aliqua causa saltem ex tua commoditate proveniens, ac pollutio non intendatur (nec sit periculum consensus) vel nulla erit culpa iis actionibus vacare, vel in aliquibus, solum ad summum venialis: ut dictum est sæpe.

53. Illud denique hinc præmitte: ea, quæ hæcenus de causis leviter, vel notabiliter influentibus dicta sunt, intelligi etiam de causis, unde distillatio, vel commotio notabilis spirituum vitalium generationi inservientium consequi solent. Ita Thom. Sanchez, ibid. num. 1. & n. 31. Nec enim perinde ac pollutio sunt contra Castitatem, propter magnam similitudinem, ac propinquitatem cum eadem pollutione. Pollutio enim (ne inscius sis) est effusio seminis apti per se ad generationem, magnæque delectatione emitti solet. Distillatio autem est effusio cuiusdam humoris, qui minus mordax est, & aquosior, quam semen, paucioris quantitatis, imò non raro statim instat, minorisque voluptatis, & aliquando nullius. Commotio spirituum, est præparatio ad utramque ex dictis.

Iam verò hæc, quamvis propriè pertinentia ad solutos, sunt tamen fundamenta universalis, & per diligenſer in hoc argumento notanda. Nunc ad rem nostram propius accedamus: feremusque hanc regulam pro conjugatis; nam pro sponſis, n. 61. Pro solutis autem, sufficit quod hæcenus dictum est à num. 48.

Addendum tamen non nihil est de distillatione, ut clarior de illa constet vera doctrina. Distillatio, ut inuebam, duplici contingere modo potest. Primum, cum voluptate. Secundò, sine illa, ut experientià illorum constat, qui in distillationem solent incidere. De utroque modo sic habet Gerson. p. 2. operum, tr. de poll. diurna, r.

Notabili: Immiscet se talis humor medius (sic vocat humorem fluentem ex distillatione; quia est medius inter verum semen seu spermam, & inter urinam, atque hunc medium humorem incipit esse ad generationem, & vocari posse salivalem seu spuralem, & habere diversum ortum, ac meatum ab eo, quem habet semen.) Hic, inquam medius humor se immiscet aliquando cum urinatione aliquando per se defluit sine cogitatione, & sensu, quandoque verò sit cum delectatione, & pruritu: & paulò post: Humor iste medius ex levioribus causis, ac maiori facilitate movetur ad exitum; quam seminalis, praesertim in Mulieribus: a quo quod ex levissimo motu corporis absque aliqua cogitatione, & absque sensu proveniat. Ex effectu autem percipitur per fordidationem quandam vitiosam in carne sua, vel in panis. Hæc Gerson. De hac igitur distillatione, ut omnia, quæ ad ipsam pertinent, distinctè colligam, habeo pro solutis tres sequentes Conclusiones: nam, pro Coniugatis addetur vnum quid num. 60.

Conclusio prima: Sicut deliberatè procurare pollutionem, de qua ea complacere mortale est; ita procurare distillationem, quæ fit cum voluptate. Ita Sanchez lib. 9. matr. d. 17. num. 17. Ratio est manifesta, quia tunc procuratur, seu complacetur de voluptate libidinosa, quæ est distillationi coniuncta.

Conclusio secunda: Sicut obligamur remove causas per se influentes ad pollutionem, causas, inquam, ingenerare luxuriam, non verò per accidens, modo iam explicato, ita obligamur easdem remove per se influentes, non verò per accidens ad distillationem. Ita idem ibid. Ratio est eadem, quia semper obligamur remove causas influentes per se ad voluptates illicitas; non verò causas per accidens, modo item explicato. Has autem causas, easdem esse quoad pollutionem, & quoad distillationem, easdemque excusationes esse pro viraque, patere satis potest ex dictis.

Conclusio tertia: Quando distillatio contingit sine vlla prorsus delectatione libidinosa, seu sensuali, quamvis ad sit erectio levis genitalium; ea non est peccatum; unde nulla adest obligatio tollendi eius causas. Ita Caiet. rem. i. opus. 22. artic. 2. §. 6. Aduerte tamen; Sanchez lib. 9. matr. d. 45. num. 2. Laym. lib. 3. sect. 4. num. 18. Reginald. lib. 22. cap. 3. num. 43. Ratio est, quia vel est peccatum, quia distinguitur ille humor, vel quia est delectatio venerea; vel quia est proximum periculum ad veneream delectationem. Non primum: quia, ut vidimus, ille humor non est semen, nec eius effusio generationi prodest. Non secundum, quia nos loquimur de eo distillationis modo, in quo nulla adest delectatio sensualis. Non tertium, quia si illius humoris effusio nullam affert delectationem; non est ratio, cur ipsa sola spectata afferat periculum proximum ad illicitam voluptatem infestandam.

Confirmatur primò: quia nihil potest esse peccatum in hoc genere, nisi sit contra Castitatem; hæc enim virtus est, quæ moderatur delectationes venereas: in casu autem nostro, nullus est venereus sensus.

Confirmatur secundò, ex sanct. Thoma, opus. 64. cap. de fluxu libidinis, qui loquens de distillatione, sic habet: Sciendum est, quod illius humoris effusio non est pollutio, quia ut dicunt Medici sine libidinosa delectatione, & carnis motione nullus potest pollui vigilando. Hæc Sanctus Doctor. Si igitur ea nec est pollutio, nec delectationem afferens, vnde nam peccati reatus orietur? Preterea non immeritò pronuntiant, Caiet. & Margar. apud Sanchez, loc. cit. alique, de distillatione nihil esse perinde ac de sputo, vel sudore, laborandum, nisi ipsam carnis rebellio committeretur. At iam nos loquimur de ea distillatione, quæ nullam delectationem, atque adeò, quæ nullam carnis affert rebellionem: ergo, &c. Iam verò, quamvis hæc propriè pertineant ad solutos, sunt tamen fundamenta vniuersalia, & per diligenter in hoc argumento notanda. Nunc ad rem nostram propius accedamus, formemusque hanc regulam pro conjuga-

tis, nam pro Sponsis diximus, n. 16. pro Solutis autem sufficit, quod hæcenus dictum est. n. 48.

De tactibus, & inter Coniuges cum pollutionis periculo.

54. Eos actus impudicos, nempe cogitationes, delectationes, aspectus etiam partium minus honestarum, & pilosorum, & similia in ordine tamen ad suum Coniugium exercere possunt inter se Coniuges, etiam cum pollutionis periculo prævisio, sed non inter eos, & sine periculo consentiendi in delectationem pollutionis probabiliter sequendæ: eos, inquam, actus exercere possunt, qui exhibentur propter aliquam causam ex dictis excusantem, secus erit peccatum mortale, si actio sit mortalis in genere luxuriæ, & veniale, si venialis. Ratio ducitur ex dictis.

55. Hinc, quia tactus impudici partium venerearum ex se sunt peccata mortalia in genere luxuriæ; idem Coniux, qui eos petit ab altero, regulariter in peccatum incidit mortale, si prævidet in se, vel in altero pollutionem, quamvis non intendat. Excipe, nisi sit in loco, ubi gratia, in lecto, ubi adveniente periculo propter modum effusionis possit copula vitæ: tunc enim illi actus impudici essent preparatio ad legitimam copulam, quæ præparationem non esse ex se peccatum, statim supra dixi. Dixi autem, regulariter in peccatum mortale incidit: quia regulariter pro his tactibus impudicis extra prædictum locum aptum ad copulam, non apparet adesse causam excusantem si tamen ea inveniatur, ut si Marius esset Medicus, mederi vitique Vxorem verendis posset, amoto semper periculo consensus, amataque pollutionis prævisæ intentione, ut nimis sæpe dictum est.

56. At verò Coniux, qui eosdem reddit, quamvis pollutionem in se prævideat, si non est periculum dicti consensus, nec illam intendat, licet poterit reddere, et Sanchez lib. 9. de matrim. d. 45. num. 38. sed non poterit ex Capto Palao, de matrim. d. 3. part. 4. §. 2. num. 1. cui adde Præpositum p. 3. q. 6. dub. 26. in. 187. adductum à Diana part. 9. tract. 8. res. 31. Ratio Sanchez est, quia tunc Coniux excusatur: siquidem reddens, dat operam rei licitæ, & debet ex Iustitia. Ratio Castro Palao est, quia falsum esse putat; tunc debere Coniugem reddere ex iustitia prædictos tactus: nam interveniente pollutionis periculo, Coniuges non habent ius petendi vitæ sententia est probabilis. Aduerte tamen eos tactus, quos concedit Sanchez, non debere esse admodum impudicos, ut sint initium, & inchoatio proxima pollutionis extra res. Tales essent, si vir peteret ab uxore, ut ipsa contrectaret, moveretque verenda ipsius viri, vel idem vir vellet immittere digitos in vas naturale mulieris, ibique persistere quasi copulam digitis cretendo: hi enim non solum sunt actus impudici, sed ipsi met præcuratio pollutionis; quæ procuratio nunquam licet, & solum in Coniugatis non esset mortalis, quando in eo loco sunt, ut dictum est, ubi per legitimam copulam pollutioni possunt obviare.

57. Hinc secundò: Oscula, amplexus, alique tactus manuum, frontis, pectoris, &c. ut item faciem aspiciere, confabulari, & similia amoris signa, si fiant inter coniuges, quando non est nimia voluptas incitans ad pollutionem, non sunt damnanda de mortali, imò nec de veniali; si ex patriæ, vel amoris usu fiant, quamvis prævideatur pollutio, sed non intendatur, nec sit periculum consensus in illam. Ita Sanchez num. 36. etiam esse mortale contra Sanchez putet Præpositum apud Dian. part. 6. tract. 7. res. 65. Ratio est, quia causa amoris, vel amoris sufficienter excusat coniugatos. Censuræ excusaret etiam fratrem, fororémque se more patriæ amplexantes, & in aliquibus locis etiam extraneos, dum post absentiam redeunt in Patriam, ne mutabamini videantur, multò ergo magis excusabit coniugatos.

CAPUT IV.

§. I. De Incestu.

1. **I**N Methodo exp. Conf. lib. 2. cap. 7. §. 7. sic habes: Non est dubium incestum esse speciem luxuriae explicandum in Confessione, quia cum consanguineis, vel Affinibus, contra Castitatem, sive per copulam, sive etiam per oscula, tactusque impudicos, &c. peccatur: nam propterea ita communiter definitur: *Est peccatum luxuria, quod committitur cum persona coniuncta.*

Sed quaestio, an incestus cum Consanguineis differat ab incestu cum Affinibus? & rursus, An incestus cum aliis ex praedictis in uno gradu usque ad quartum (nam in aliis à quarto est simplex fornicatio) differat specie ab incestu in alio? v.g. peccata cum Matre, cum Filia, cum Sorore, cum Nepote, cum Consobrina, sive Consanguineis, sive Affinibus, differunt inter se specie, itaut in Confessione talis gradus sit ex necessitate declarandus? An verò, si quis cum aliqua ex dictis peccavit, etiam fuisset Mater, satis explicet, dicendo, *Incestum commisi*? Quid de peccante cum coniunctis spiritualiter idest, ex Baptismo, vel Confirmatione, & de coniunctis legaliter, idest, ex Adoptione?

Tribus dictis haec, quae satis confusa propter opinionum varietatem, apud Autores sunt; breviter, distincteque ex meo instituto expeditur.

2. Dico probabile esse, nec Consanguinitatem, ab Affinitate. (Ita Sanch. Thom. 2. 2. quaest. 1. §. 9. & Caiet. ibid.) nec unum gradum ex his differre specie ab aliis: Ita Filius, in 1. part. lib. 5. cap. 12. num. 9. uterque apud Dian. part. 1. tract. 7. resolut. 31. Vnde licet sine dubio gravius sit contra unum gradum delinquere, v.g. contra primum cum Matre, quam contra alium; v.g. cum Consobrina; tamen, quia non mutatur species, puto non esse ea speciatim ex necessitate patefacienda. Ratio est, quia in omnibus his una specie deformitas est (licet modò, levior, modò gravior) nempe contra reverentiam debitam coniunctis. Quod autem id oriatur interdum ex ipsa natura, ut in primo consanguinitatis gradu, & per alios etiam secundo; interdum verò ex praepito Ecclesiae, ut in ceteris, & maxime in gradibus Affinitatis, nihil specie diversum ex hoc necessarium inferunt: nam praepitum superioris, cum aliquid praecipit, ponit materiam praepitam in ea specie virtutis, ratione cuius illud praecipit: nunc autem Ecclesia abstinentiam ab illis congressibus praecipit, propter eandem reverentiam coniunctis debitam. Quod deinde gradus ipsi non mutant speciem, inde probatur: quia hi nihil aliud inferunt, nisi maiorem, vel minorem coniunctionem: magis autem, & minus non variant speciem, etiam in hac re nostra morali, nisi aliunde probeur esse contra particularem virtutem, vel particulariter contra diversum rectae rationis dictamen. Id quod hic, quamvis multi probabiliter invenire satagant; nihilominus alij probabiliter item non inveniri posse contendunt.

Dices. Afferimus hic numero 2. ex probabilissima plurium sententia, turpem coniunctionem cum consanguineis non afferre diversitatem specificam necessarium in Confessione explicandam, ut diversam ab alia coniunctione strictioris consanguinei; quia licet gravius sit contra unum gradum, v.g. contra primum cum Matre, quam contra alium, v.g. cum Consobrina delinquere; tamen magis, & minus speciem incestus diversam non constituit. Ergo idem Afferere debemus in Methodo Confess. lib. 2. cap. 5. §. 2. & 2. in iniuriis

38. Verum, delectationes morosae, aspectus partium honestatum, turpiloquia, & similia, quae supra diximus non esse mortalia: si sunt à conjugatis sine periculo pollutionis; erunt mortalia pro isdem conjugatis, si in illis praevideatur pollutio, licet non intendatur. Ratio est, quia in his num. praesenti dictis, nulla apparet causa excusans; neque enim haec sunt signa liciti amoris, perinde ac si ea, quae num. praeced. dicuntur. Quod si causa excusans adesset, dic non esse culpam; sicuti de tactibus partium in honestatam dictum est modò num. 55. fin. de Marito, Medico, &c.

39. Hinc tertio, licet si impudicè se ipsum coniungat, aspiciatque modo dicto n. 45. non sit ex probabili opinione reus peccati mortalis, quando non adest periculum pollutionis: tamen quando illud adest, atque illud praevidet, reus erit; quia nulla causa est in eiusmodi proprio tactu, vel aspectu excusata.

60. Illud hic denique nota cum Sanch. loc. cit. n. 41. Licet paulò ante num. 53. dixerimus, & infra iterum dicimus, solutos peccata mortaliter, si per tactus, & aspectus, turpiloquia, morosaeque cogitationes de copula, dent causam distillationis, & commotionis spirituum generationis; quarum naturam numero eodem explicavimus: conjugati excusantur à mortali, quia eiusmodi distillatio, & commotio, non affert grave damnum generationi in conjugatis; & ex alio capite delectationis ex illis insurgenti assenti, non est in isdem mortaliter. Eiusmodi enim turpes delectationes, praeter effusionem seminis extra, non sunt conjugatis cum tanto rigore prohibita, ne nimis onerosus sit status maritalis, si in tanta occasione praesentis uxoris, & solis insciptae desiderio, ab illis se abstinere sub mortali obligentur. An conjugatis liceant delectationes ex cogitationibus morosis, dicam lib. 10. v. verius

Tactus, & his similia inter Sponsos

61. Sponsus de futuro valde probabiliter sine peccato licet quaedam amoris signa, qualia sunt oscula; tactus, aspectusque pudici, ac locutiones amatoriae, etiam propter delectationem in illis residentem, sed sine periculo pollutionis, vel consensu in illam, vel in copulam: At nullo modo impudici. Ita Thom. Sanchez lib. 9. matr. 4. §. 4. n. 46. Fagundez, in pract. dec. 9. cap. 5. n. 1. citans Caiet. Med. Val. aliisque. Ratio est, quia sponsi videntur ad illa pudica ius consecuti esse ex Sponsalitiis; quo ea tunc ad impudica, quia haec ordinantur proximè ad copulam, quae non est licita, nisi Sponsus de praesenti; hoc est, copulatis Matrimonio saltem rato. Nam excusationem invenio in Sponsos eas actiones pudicas exercentes cum pollutionis periculo praevisto, sed non intellexit, & sine periculo consensu in illam; nam si in occasione esset, ut inurbanus haberetur, si ab illis abstinere posset; posset eas usurpare, quia iam adest rationabilis excusatio.

62. Inter eos, qui sibi vel sponsalia promiserunt, vel invalide ea celebrant, vel sub conditione, si exorata, v.g. fuerit à Pontifice dispensatio impedimenti dirimentis, vel quid simile, nec praedicta quidem pudica amoris signa sunt licita. Ita Thom. Sanchez lib. 5. matrim. 4. §. 4. num. 38. Fagundez, loc. cit. num. 6. citans eundem Sanchez, Sotum, & Gurtierrez, aliisque plures nullo contradicente, apud Dianam part. 4. tract. 4. resolut. 131. Ratio est manifesta, quia haec conceduntur Sponsis; sed hi antequam impleatur conditio non sunt Sponsi, sed erunt: ergo, &c.

An Sponsus liceat delectatio in cogitationibus morosis; decernendum spondeo lib. 10. capite 4. Vbi etiam, an Viduis, &c.

Tactus & his similia inter Solutos, Remissive

63. De iis inferius agetur commodius separatim cap. 8. §. 2.